

De wereld is rond

Daarom reisde ik rond de wereld

Toen, die laatste dag van juni, startte ik mijn eerste en enige reis rond de wereld. Het zomerde al. Niet zo fel als dit jaar, anno 2022, en daarom des te draaglijker. In Mechelen stapte ik op de trein, met een kaartje enkel tot Brussel-Noord. Daar zou ik de Ost-West-Express nemen, of juist: de West-Ost, op z'n Duits! Ik vertrok immers OOSTwaarts, met de trein die Brussel met Berlijn, Warschau en verderop met Moskou verbond. Ik torste een rugzak van goed 20 kg, in mijn rechterhand een fototas van 5 kg, met daarin een nog analoge camera met bijpassende lenzen. Bijdehands zoude ik nog een soepele Cameltas mee, met kleren voor meteen.

“Reizen is een ultieme verdichting van het leven – waarin een week onderweg een klein epos kan zijn”. Zo schrijft Robert Kaplan, Amerikaans journalist en één van de grote drie reisauteurs, naast zijn ondertussen hoogbejaarde landgenoot Paul Theroux, en de ondertussen overleden Poolse reisauteur Ryszard Kapuscinski. Mijn “onderweg” zou net geen 15 weken beslaan, of: puur toevallig, 100 dagen, met als opzet: drie grote landen doorkruisen: Rusland, toen nog de grootste hap uit de Sovjet-Unie, China en de VS. Met uiteraard de kleinere ‘parochies’ onderweg: Polen, Mongolië en de stadsstaten Hongkong en Macau. Op de kaart ogen zij als de twee ietwat nietige ‘teelballen’ van dat uitgestrekte China!

Hoe deze ‘tour du monde’ tot stand kwam, zo vraagt menigeen die “reizen evenzeer als een uitdaging beschouwt waar nooit een einde aan komt”? So ‘sprach’ aufs Neue Robert Kaplan. Een lang gekoesterde droom van mij luidde immers: één keer de

Transsib nemen, met de Trans Siberische trein onderweg zijn, van Moskou tot Beijing, de langste treinreis op onze 'aardkloot', zeggen en schrijve 9001 km, zeven dagen lang en evenzoveel tijdszones. Ik moest echter kiezen, want er bestaan drie Transsibs: de meest beroemde en best comfortabele trein, de Rossiya 1 en 2, overbrugt de hele afstand, van Moskou naar Vladivostok, aan de Stille Oceaan, en biedt wel een mooie hub naar Japan. Of Noord-Korea! De tweede rijdt via Harbin in de Chinese provincie Mantsjoerije naar Beijing en heet daarom eerder de Trans-Mantsjoerije. Mijn trein was de Trans-Mongolië, via de Mongoolse hoofdstad Ulaan Batar. My cup of tea, of arak (plaatselijke wodka), want ook dat vreemde land wou ik toen proeven.

Met de tramway

Maar wat doe je als je Beijing beu bent, wat niet zo moeilijk was, en terug wil? Plomp terugvliegen? Of verder trekken? Een tweede droom bestond er in ook eens New York aan te doen, en verder Buffalo, aan de klaterende watervallen van de Niagara. Want daar woont Herbert Batt, ondertussen een ex-collega van een privé hogeschool in Polen, waar ik Duits als hoofdvak én Nederlands als keuzevak onderwees... Deze vriend en The Big Apple bezoeken en dan plomp terugvliegen? Waarom deze twee vluchten niet op één lijn plaatsen, en vanuit Hong Kong, met een tussenlanding op Narita in Japan, de westkust van Amerika aanvliegen, meer bepaald Seattle, en vandaar dwars door Amerika, met bus en trein? Want deze reis rond de wereld ondernam ik hoofdzakelijk met trein en tram(way) – die bussen aan een draad! – bus én boot, zoals in China, door die onrustwekkende Drieklovendam op de Gele Rivier...

Zo gedacht, zo gedaan! Na eerst wat afspraken en boekingen te hebben gepleegd, via vereniging X en club Y – het wereldwijde

web was nog niet gebruikelijk, verdiepte ik mij des te meer in enkele onontbeerlijke reisgidsen en dito dienstregelingen van treinen: die van James Cook en van Trailblazer, én uiteraard in de onmisbare Lonely Planets, vooralsnog diep in mijn rugzak, samen acht van die twintig kilo.

Nieuwsgierige reiziger, aanstaande lezer: u neem ik nu mee, langs 14 'staties', langs zoveel landen en streken, plekken en plaatsen... Let wel: toen deze 14 maar ook andere reisverhalen apart in verschillende kranten of tijdschriften verschenen, zijn ze u allicht ontgaan? Hier zijn ze dan terug, in boekformaat. Zodat u de hele toer nu in één keer met mij kunt overdoen. Wie toen dus maar 'a piece of cake' las, krijgt nu de hele cake voorgeschoteld. Dank zij, grote dank zij Uitgeverij Boekenindustrie uit Nederland.

Het spreekt dan ook voor zich dat ik, met de uitgave van dit boek, her en der maar heel miniem, enkele aan-passingen heb doorgevoerd. Immers,

"Niets is volmaakt, niets zal ooit volmaakt zijn, daarom moet alles voortdurend worden vervolmaakt."

Aldus **Ryszard Kapuscinski!**

"Wij allen verblijven in één land, o vreemdeling, de wereld".

Meleager van Gandara, schrijver uit de 1ste eeuw voor Christus.

Gilbert Druant, voyageur uit de 1ste eeuw na 2000

druantwoord@scarlet.be

*Aan mijn vrouw Gert,
die mij deze alleen-reis ten volle gunde!*

Inhoud

Berlin: “Arm aber sexy!”	13
Gdansk, het midden tussen Antwerpen en Amsterdam	23
Het land van honderd-en-meer meren.....	29
Europa’s laatste oerbos	37
Een kathedraal of een openluchtwembad?	43
Het ‘treintje’ van 9.100 km komt zo!.....	49
Rond het blauwe oog van Siberië.....	63
In het ‘paardenspoor’ van Genghis Kan.....	69
En de Chinese kapper, hij kapte meer dan voort!	85
Wijlen China’s Drie Kloven.....	91
Een achtste wereldwonder?	99
De teelballen van China	107
Met Greyhound en Amtrak dwars door ‘America’	113
Man-a-hatta?	125

Berlin: “Arm aber sexy!”

“Wurst und Sauerkraut, und ein Dortmunder Bier mit viel Schnaps!” Verder reikt uw kennis van de Duitse keuken niet? Dan bent u sinds mensenheugenis niet meer voorbij Aken geraakt, laat staan voorbij Dortmund, en beslist niet in Berlijn, de nieuwe hoofdstad, de grootstad, de grote stad. Want Berlijn is niet L(arge), maar XXXL: wijd en zijd bijna zo uitgestrekt als de provincie Antwerpen vindt u hier 6.000 hotels, restaurants, kroegen, en eetcafés allerhande én op dit ogenblik welgeteld 672 ‘cultuurhuizen’: cinema’s, theater(tje)s, clubs, musea, tentoonstellingshuizen, galerijen of wat naar een beetje jan publiek hengelt.

In Berlijn vindt u dus ‘Schusterjungens’ en vooral ‘Stullen’ naar ieders smaak, een Jules Verne-ontbijt, ‘Barbierte Rinderfiletmedaillons’, een triootje van ‘Edelfischen’ of ‘Zucchinilasagne’ met een schuimpje van saffraan als hoofdgerecht. Want één op de tien restaurants is Italiaans. Zij het dat ook de nieuwe Duitse chefs een andere plak zwaaien: veel meer vers, veel minder vet en vooral koken naar het seizoen. Maar wat te denken van nagerechten met aardappel, zwart bier uit Köstritz, een schotel met de naam ‘Kruisverhoor’, of een ‘cultuurbrouwerij’?

Gens d'armes

Het vliegveld van Tempelhof is het oudste van de stad. Daarom oogt het nog mooi, zelfs stijlvol. Maar sinds enkele jaren is Tempelhof, midden in de stad - hallo, Brussel? - voorgoed dicht en verhuisd naar Schönefeld, het vliegveld in het vroegere Oost-Berlijn. Ondertussen draagt de splinternieuwe luchthaven de naam van voormalig burgemeester en kanselier Willy Brandt. Maar ik begin mijn stroomtocht natuurlijk in Berlin-Mitte, het nieuwe midden rond het oude stadsdeel, niet in het westen maar in het oosten. Ook in Berlijn geldt dat het westen het verleden is, terwijl in het oosten de toekomst ligt.

Het mooiste plein van Berlijn, de Gendarmenmarkt, dankt zijn naam aan het Franse regiment 'Gens d'Armes', dat ten tijde van de Hugenoten hier zijn wachtpost en zijn stallen had. Vanaf die Gendarmenmarkt (U-Bahn Französische Strasse) wandel je verder oostwaarts 'onder de linden' voorbij al het historische, dat Berlijn rijk is: het Schauspielhaus en het Konzerthaus, twee van de vele bouwwerken van de Berlijnse stadsarchitect Karl Friedrich Schinkel, de Franse en vooral de Duitse Dom, met zijn vaste tentoonstelling over democratie in Duitsland, die langs eindeloze wenteltrappen tot in de koepel loopt.

In het midden van de Bebelplatz kijk je door een glazen vitrine in witte maar lege boekenrekken, onder de grond. Daarnaast de zin: "Waar ooit boeken werden verbrand, zullen later ook mensen worden verbrand." Een alleszeggende verwijzing naar de eerste boekverbrandingen door de nazi's, 10 mei 1933, en naar de latere jodenvervolgingen. Tegenover de opera vind je dan de Neue Wache, oorspronkelijk een koninklijke wachtpost, nu een gedenkteken voor alle slachtoffers van 'oorlog en dictatuur'. Het spaarzame daglicht dat altijd binnenviel, valt nu op de pietà, 'De moeder en haar dode zoon', een hartverscheurend beeldhouwwerk van Käthe Kollwitz...

Over de brug kom je op het eiland, dat de rivier de Spree hier met zijn twee armen vormt: het museumeiland. Want links achter de Berlijnse Dom vindt de liefhebber meer dan zijn gading in diverse musea, o.m. in het reusachtige Pergamonmuseum, goed voor wie de antieke culturen in Berlijn wil aanschouwen en geen zin heeft om zich in de hitte van Egypte uit te sloven.

Erichs Lampenwinkel

De plek rechts was sinds de val van de muur zeer omstreden. Want toen Oost-Duitsland na de oorlog een eigen staat werd, de DDR, stond hier nog het 'Stadtschloss', het paleis van de regerende Hohenzollern. Maar voor de eerste baas van de DDR, Walter Ulbricht, herinnerde dit paleis te veel aan die "heerszuchtige" Pruisen, en daarom liet hij het in 1951 gewoon opblazen. In de plaats kwam het 'Paleis van de Republiek', een plat bouwsel van zijn opvolger Erich Honecker. Spottend noemden de Berlijners dit paleis "Erichs lampenwinkel", omdat elk plafond vol met lange lampen hing. Omwille van asbest werd het enkele jaren terug helemaal ontkleed, maar de hamvraag blijft: helemaal weg ermee, en het oude paleis heropbouwen? Het werd dat laatste, wat een huzarenstuk! De heropbouw van de Frauenkirkche in Dresden heeft bewezen dat er bij de Duitse bevolking voldoende privé geld en bereidwilligheid is om zoiets voor elkaar te krijgen!

Het echt oude centrum van Berlijn, de Nilolaiwijk, oogt enkel maar oud. De nauwe straatjes en schilderachtige restaurants rond de Nikolaikerk werden na de oorlog steen voor steen heropgebouwd, foto's en schilderijen van toen getrouw. Voor de inwendige mens is er zowel oud als nieuw. Voor het eerste kan je in 'Zum Nussbaum' terecht: de menu's, zoals varkenspoot met zuurkool en puree – waarlijk Berlijns – geniet je onder lage plafonds en houden stevig aan de ribben.

Maar de echt oudste kroeg van Berlijn heet 'Zur letzten Instanz': in laatste instantie is de betekenis van deze naam nog altijd niet beslecht. Hoe dan ook, veel hoge heren kwamen hierlangs, ook Napoleon zou zijn voeten aan deze kachel gewarmd hebben... Opvallend is wel dat alle menu's in rechtstermen zijn omgezet: zo betekent het menu 'Kruisverhoor' hier een goulash van rundvlees met rode kool en aardappelballen. In de Littenstrasse sta je dan in bewondering voor het resterende trappengedeelte van het vroegere gerechtsgebouw: een bonte mengeling van gotiek, barok en Jugendstil, echt villa kakelbont.

Wil je echter wat moderns en van zeer hoog niveau, dan ga je niet naar het 'Knoflookhuis' in de buurt, want dat is een museum over wonen in de vroegste 19de eeuw, over de zgn. Beidermeierstijl. Voorbij aan het Rode Stadhuis – ook al baksteen voor baksteen heropgebouwd, getuige de beide beeldengroepen met 'Puinhoopvrouwen' en 'Aufbauhelfer' – neem je op de Alexanderplatz de lift in de tv-toren; die schiet jou in nog geen minuut naar 207 m hoogte. Het restaurant zelf, in het midden, staat vast, maar de tafels rondom draaien in één uur tijd rond de toren... Bij helder weer kun je heel Berlijn aanschouwen. Mijn gnocchi gevuld met pesto worden er koud van.

Biertje met een rietje

Otto Weidt is ons onbekend. En toch: ook hij was een kleine 'Schindler', een borstel- en bezemmaker die vooral blinde en dove Joden te werk stelde. Zijn museum vind ik de volgende dag je in een vies achterafje, achter de Hackesche Höfe. Deze acht fraai gerestaureerde woon- en werkruimten, die verder in de schattige Rozenhofjes uitmonden, zijn the place 'to go out' geworden. Vooral de voorgevels in hof één vallen op door hun blauw, geel en wit geglazuurde tegels. Hier vind je het